

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2016

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2016 (E 18/2016 vp): Talousvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä EJ 12/2016 vp — E 18/2016 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- EU-erityisasiantuntija Leila Vilhunen, valtioneuvoston kanslia
- finanssineuvos, sihteeristön päällikkö Martti Salmi, valtiovarainministeriö
- johtaja Janne Känkänen, työ- ja elinkeinoministeriö
- asiantuntija Saila Turtiainen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtava lakimies Mari Pekonen-Ranta, Finanssialan Keskusliitto ry
- varatoimitusjohtaja Antti Neimala, Suomen Yrittäjät ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ilmastopaneeli
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Viitetiedot

Valiokunta on aiemmin antanut asiassa lausunnon TaVL 12/2016 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Jatkokirjelmä käsittelee painopisteitä Euroopan komission ensi vuoden työohjelmasta käytäviä alustavia keskusteluja varten. Yleisten asioiden neuvosto on käynyt asiasta ensimmäisen keskustelun 24.6.2017, ja komission puheenjohtaja on pitänyt unionin tila -puheensa syyskuussa. Kirjelmän pääasiallisessa sisällössä on kuvattu Suomen painopisteitä ja tavoitteita, joiden pohjalta

Valiokunnan lausunto TaVL 32/2016 vp

Suomi vaikuttaa komission työohjelmavalmisteluun. Syksyllä laaditaan sektorikohtaiset EU-vai-
kuttamissuunnitelmat ja niiden pohjalta loppuvuodesta valtioneuvoston EU-vai-
kuttamisstrategia 2017.

Valtioneuvoston kanta

Suomi katsoo, että vuonna 2017 komission tulee edelleen keskittyä muuttoliikkeeseen vastaami-
seen, kasvun, kestävän kehityksen ja vakauden edistämiseen (ml. digitaaliset ja palveluiden sisä-
markkinat, kierto- ja biotalous sekä tuleviin rahoituskehysneuvotteluihin valmistautuminen), ul-
koisen toiminnan ja turvallisuuden vahvistamiseen sekä yhteisten arvojen edistämiseen. Myös si-
säisen turvallisuuden vahvistaminen on noussut keskeiseksi.

Suomi pitää hyvänä sitä, että komissio keskittyy isojen asiakokonaisuuksien edistämiseen ja pi-
tää parempaa sääntelyä toimintaansa läpileikkaavana prioriteettina. Euroopan unionin on keski-
tyttävä olennaisimpiin kysymyksiin, ja komission tulee uusia lainsäädäntöehdotuksia antaessaan
huolehtia perusteellisesta vaikutustenarvioinnista. EU:n toimenpiteiden eri sektoreilla tulee olla
keskenään johdonmukaisia ja toisiaan tukevia.

Suomi tavoittelee nykyistä vähemmän, mutta parempaa ja kevyempää sääntelyä. Olennaista on jo
tehtyjen sitoumusten ja olemassa olevan lainsäädännön tehokas toimeenpano kaikilla sektoreilla.

E-jatkokirjelmässä kuvataan tarkemmin Suomen painopisteitä ja kantoja eri hankkeisiin. Ne poh-
jautuvat ministeriöiden toimittamiin alustaviin näkemyksiin komission ensi vuoden työohjelmas-
ta ja ovat jatkumoa tämän vuoden EU-vai-
kuttamisstrategialle ja -työlle.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Talousvaliokunta on aiemmin tänä vuonna antanut Suomen EU-vai-
kuttamisstrategiaa koskevan lausunnon (TaVL 12/2016 vp — E 18/2016 vp). Talousvaliokunta viittaa lausuntoonsa ja kiinnit-
tää seuraavassa lisäksi huomiota tiettyihin toimialansa EU-vai-
kuttamisen keskeisiin ja ajankoh-
taisiin osa-alueisiin erityisesti komission vuoden 2017 työohjelmaa silmällä pitäen.

Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen laajasti ymmärretyn kasvupolitiikan nos-
tamisesta Suomen keskeiseksi läpileikkaavaksi teemaksi. Kokonaisuuteen liittyvät niin sisämark-
kinoiden toiminnan ja digitalisaatiokehityksen edistäminen kuin talouden vakaus, ilmasto- ja
energiapolitiikka sekä kauppapolitiikka.

Brexit. EU-vai-
kuttamisen toimintaympäristö on muuttunut kesän 2016 aikana erityisesti Ison-
Britannian kansanäänestyksen vuoksi. Nyt käsiteltävänä oleva jatkokirje ei kuitenkaan käsittele
tätä, vaan siinä keskitytään ennen muuta komission vuoden 2017 työohjelmaan liittyvään vai-
kut-
tamiseen. Talousvaliokunta korostaa kuitenkin, että käynnistymässä oleva eroprosessi väistämät-
tä heijastuu Suomen EU-vai-
kuttamiseen kaikilla keskeisillä politiikka-alueilla. Tähän vaikuttaa
myös se, että tähän asti Suomen ja Britannian lähestymistapa esimerkiksi kilpailukykyyn, kaup-
papolitiikkaan ja sisämarkkinoihin liittyvissä kysymyksissä on ollut hyvin samantyyppinen. Tu-
levat muutokset vaikuttavat väistämättä neuvotteluasetelmiin ja unionin tasapainoon. Talousva-

Valiokunnan lausunto TaVL 32/2016 vp

liokunta painottaa kuitenkin, että sisämarkkinoilla pysyminen edellyttää neljän vapauden kunnioittamista. Britannian EU-eron Suomen talouden eri sektoreihin kohdistuvien vaikutusten selvittäminen, samoin kuin sen selvittäminen, mitä Suomen näkökulmasta on Ison-Britannian tulevassa EU-suhteessa tärkeää turvata, tulee olla yksi Suomen kansallisen EU-politiikkavalmistelun painopisteistä.

Parempi sääntely. Kasvu- ja kilpailukykytavoitteita tukee myös Suomen EU-vaikuttamisessa korostettu tavoite nykyistä vähemmästä ja kevyemmästä mutta samalla paremmasta EU-sääntelystä. On kuitenkin epäselvää, missä määrin tavoitteet ovat tähän mennessä toteutuneet ja kykeneekö esimerkiksi ns. REFIT-foorumi käytännössä toimimaan tehokkaana kanavana yksinkertaistamishetkille. Paremman sääntelyn tavoitteita tulee tavoitella eri sektorien toimien johdonmukaisuuden kautta ja kohdistetuilla konkreettisilla toimin esimerkiksi asettamalla määrällisiä sääntelyn vähentämistavoitteita eniten taakkaa aiheuttavilla sektoreilla.

Sisämarkkinat ja digitalisaatio. Sisämarkkinoiden toiminnan ja digitalisaatiokehityksen edistämisen kannalta ylisääntelyn välttäminen ja tehokas täytäntöönpano ovat keskeisiä läpileikkaavia periaatteita erityisesti nopeasti muuttuvilla liiketoiminta-alueilla. Sisämarkkinoiden syntymistä tulee tavoitella teknologianeutraalisti nykyistä sääntely-ympäristöä keventämällä eikä luomalla uusia velvoitteita uusille toimijoille. Samalla on huolehdittava digitaalisen toimintaympäristön turvallisuudesta. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että osa jo annetuista digitaalisista sisämarkkinoita koskevista ehdotuksista ei näytä tavoitteestaan huolimatta yksinkertaistavan yritysten ja kuluttajien toimintaympäristöä vaan tuovan lisävelvoitteita toimijoille.

Pääomamarkkinat ja rahoitus. Yritysten rahoitusmahdollisuuksien turvaaminen ja kehittäminen on työllisyyden ja kasvun näkökulmasta keskeistä. Talousvaliokunta pitää tärkeänä viedä eteenpäin eurooppalaisia pääomamarkkinoita ja yritysten rahoitusmahdollisuuksia pääomamarkkinayhdyntämisen kautta. Sääntelyn ei tule estää uusien rahoitustapojen syntymistä. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että valtioneuvoston kirjelmässä ei ole tarkasteltu, millainen EU-rahoituksen hyödynnettävyys on ollut suomalaisyritysten näkökulmasta ja miten esimerkiksi Euroopan strategisten investointien rahasto on käytännössä toiminut.

Ilmasto- ja energiapolitiikka bio- ja kiertotalouden edistämisen näkökulmasta. Talousvaliokunta pitää ratkaisevan tärkeänä vaikuttaa ennakoivasti ja ajantasaisesti ilmasto- ja energiapolitiikkaan liittyviin lainsäädäntöprosesseihin. Suomelle keskeisiä ovat paitsi päästövähennystavoitteet taakanjakosektorilla myös maankäyttösektoria (LULUCF) ja biomassan kestävyttä koskevat linjaukset, joilla ei saa vaarantaa kansallisesti määriteltyä kestävästä metsävarojen käyttöä. Talousvaliokunta pitää Suomen kannalta keskeisinä muistioon nostettuja bio- ja kiertotaloutta koskevia tulevia hankkeita ja yhtyy valtioneuvoston näkemykseen tarpeesta päivittää EU:n biotalousstrategia. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että Suomen varsinaisia vaikuttamistavoitteita koskevat kirjaukset jäävät hyvin abstrakteiksi. Suomen kannalta olennainen kysymys on erityisesti, millaiseksi metsäbiotalouden tulkinta EU:ssa asteittain kehittyi. Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan EU on hahmottanut biotaloutta enemmän maatalouden kuin metsätalouden suunnasta. Ottaen huomioon esimerkiksi tulevien metsäbiotaloutta koskevien linjausten merkittävyyden Suomen kannalta talousvaliokunta korostaa yksityiskohtaisempien vaikuttamistavoitteiden määrittelyä ja ennakkollista vaikuttamista erityisesti näillä osa-alueilla.

Valiokunnan lausunto TaVL 32/2016 vp

Lopuksi. Viime aikojen EU-agenda on ollut vahvasti kriisien dominoimaa. On keskeistä, etteivät Ison-Britannian eroneuvottelut vie liikaa resursseja ja huomiota EU:n ydintehtäviltä. EU:lla on yhtäaikaaisesti sekä pakko että tilaisuus uudistua. Tämä on samalla myös tilaisuus vaikuttaa siihen, että kasvua, työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistävät toimet ovat komission ohjelman ytimessä. Talousvaliokunta pitää Suomen EU-vaikuttamisen yleisiä prioriteetteja perusteltuina ja yhtyy yleisellä tasolla kirjelmässä esitettyihin vaikuttamistavoitteisiin. Selkeän kuvan muodostaminen siitä, millä tavoin esitettyihin tavoitteisiin on konkreettisesti vaikutettu ja vaikutetaan, on kuitenkin vaikeaa. Talousvaliokunta korostaa edelleen ennakoivan ja varhaisen vaikuttamisen merkitystä ja pitää tärkeänä Suomen EU-vaikuttamisstrategian päivittämistä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin painotuksin.

Helsingissä 4.10.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok (osittain)
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk (osittain)
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok (osittain)
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Mika Lintilä kesk (osittain)
jäsen Markus Lohi kesk (osittain)
jäsen Martti Mölsä ps (osittain)
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Joakim Strand r
jäsen Antero Vartia vihr (osittain)
varajäsen Sari Essayah kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen